

Разбиране на понятието за иновации в областта на развитието на селските райони. Предложение за национална дефиниция за термина „иновации в селските райони“

Необходимост от изследване на ИНОВАЦИИТЕ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

- Стратегия „Европа 2020“
- Проект за регламент за Развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.
- Европейското партньорство за иновации (ЕПИ)
- Иновационна стратегия на Република България и мерки за нейната реализация

Изследване на иновациите в селските райони

Изследвания, свързани с набиране на емпирична информация и анализ на практики в областта на иновациите в селските райони по поръчка на Генерална Дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“, Световната банка, OECD и др.:

- Изследване на заетостта, растежа и иновациите в селските райони SEGIRA
- Изследване на заетостта в селските райони SERA
- Проект Rural areas, people and innovative development (RAPIDO) (6 РП)
- Проект Strengthening innovation processes for growth and development IN-SIGHT (6 РП)

Разбиране за „иновации“ в селските райони

- „въвеждането на новост в икономическия или социален живот в селските райони, което добавя нова икономическа или социална стойност към живота в тези райони“ (Марум)
- "успешно създаване, усвояване и експлоатация на новост в икономическата и социалната сфери"
- "Иновациите трябва да се възприемат като нещо, което може да се прилага в ежедневиия практически контекст". „Иновациите могат да включват радикална промяна, но по-често се състоят в множество малки подобрения.“ Leeuwis and van den Ban

Разбиране за „иновации“ в селските райони

- "процес, чрез който фирмите създават и изпълняват проектирането и производството на стоки и услуги, които са нови за тях, независимо от това дали те са нови за техните конкуренти, или за страната, в която развиват дейността си"
- Европейската мрежа за развитие на селските райони разглежда иновациите като основа за постигане на целите, поставени от Европейския съюз по отношение на Лидер, като концепцията за иновации не е ясно дефинирана в Регламента за развитие на селските райони 1698/2005

Иновациите по Програма „ЛИДЕР“

- нови видове проекти (напр. териториални проекти, колективно инвестиране, изграждане на локални мрежи), ако те допринасят за постигане на целите на развитие на селските райони;
- нови категории бенефициенти;
- създаване на нови предприятия или нови икономически дейности, които често са свързани с иновациите;
- тестване на нови приложения и технологични проекти за развитие с експериментален характер, насочени към разработване на нови технологии;
- демонстрационни проекти / разпространение на иновациите ("дни на отворените врати" напр. в стопанства);
- проучвания, включително пазарно ориентирани изследователски проекти.

Липса на ясна дефиниция за “иновации в селските райони” на европейско ниво

Положителни аспекти

Възможност за разглеждането на всеки подход или тип проект, които могат да бъдат включени, като по този начин се предоставя по-широк обхват от възможности

Всяка държава -членка/ МИГ има възможност сама да определи подход към иновациите, който отразява в най-голяма степен специфичната национална, регионална или местна ситуация

Негативни аспекти

Увеличава се вероятността за разнообразна интерпретация и тълкуване в различните държави-членки - в някои случаи възприетите дефиниции са с рестриктивен характер, а в други е възприет твърде гъвкав подход

Създава трудности за някои заинтересовани страни по отношение на стимулирането на иновациите, тъй като не са разработени насоки, нито има някакъв вид финансов стимул (няма минимални разходи за проекти с иновативен характер в Регламент (ЕО) 1698/2005).

Определения за „иновации“ на национално равнище в ПРСР в някои страни-членки

Финландия

„разработване или внедряване на нова политика, модел на работа, продукт или технология“

Холандия

„нови продукти и услуги, в които са вградени местни елементи; нови методи, при които човешки, физически и / или финансов потенциал на региона могат да бъдат интегрирани и по този начин по-добре използвани; комбинации и връзки между икономическите сектори, които са традиционно разделени; оригинални начини за организирането и участието на местните общности в процеса на вземане на решения и изпълнението на проекта; продукти или услуги, които са нови за конкретната област; създаване на нови методи за производство на продукти или доставка на услуги, които вече съществуват в дадена област.“

Определения за „иновации“ на национално равнище в ПРСР в някои страни-членки

Словения

„нови подходи, методи, продукти, проекти, пазари и др.“

Ирландия

„проекти, при които интегрирания характер и начин на изпълнение или доставка, представляват нови и неприсъстващи иновативни подходи.“

Германия

Иновациите са определени по начин, който обхваща повече гъвкавост: терминът иновации се отнася до "прилагането на иновативни концепции".

ВИДОВЕ ИНОВАЦИИ

- Иновации от селските райони, с приложение, насочено към друго място (например продуктите на биологичното земеделие);
- Иновации, насочени към селските райони, но възникнали другаде (напр. GIS)
- Иновации от универсално естество със силно отражение върху живота в селските райони (напр. интернет).

Основни групи иновации по тематични направления

Иновации	Директен маркетинг	Технологии за опазване на околната среда	Нови услуги в селските райони
Икономически	<ul style="list-style-type: none"> -Изграждане на пазарни канали (фермерски магазини, интернет платформи) -Подобряване на маркетинга (колективна промоция, лого, събития и пр.) - Неформални групи за солидарно земеделие <p>[висока степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Биомасни ресурси -Колективно отопление -Нови методи за енергозахранване (напр. договори за продажба на енергия) -Регионална структура на производството <p>[ниска степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Децентрализация на публичните услуги -Териториално организирани услуги <p>[ниска степен на присъствие на иновацията]</p>
Социални	<ul style="list-style-type: none"> -Засилване интензитета на взаимодействието между производителите -Мрежови връзки между производители и потребители -Изграждане на потребителската култура на храненето <p>[средна степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Селските стопани като производители на енергия -Включване и активна роля на фермерите и други местни играчи <p>[средна степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Сформиране на партньорства -Местни комуникационно-образователни мрежи -Интегриране на идеите за социалните/обществените блага в услугите -групи на организация LEADER -Разширени мрежи от центрове за експертен опит и знания <p>[средна степен на присъствие на иновацията]</p>

Иновации	Директен маркетинг	Технологии за опазване на околната среда	Нови услуги в селските райони
Организационни	<ul style="list-style-type: none"> -Нови мениджърски подходи (в селското стопанство и продажбите) -Подобрена организация на труда <p>[висока степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Нови начини за организация на процесите -Създаване на производствени мрежи -Регионални решения (напр. инициативата BioRegio) <p>[висока степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Организация на работата във фермите, предлагащи терапевтични услуги (Герм.) -Мрежови компании (Фин.) -Регионални бизнес клъстери (Лат.) -Сформиране на партньорства -Местни комуникационно-образователни мрежи <p>[висока степен на присъствие на иновацията]</p>
Технически	<ul style="list-style-type: none"> -Нови продукти -Специфични маркетингови техники <p>[ниска степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Нови селскостопански култури и ротация на културите -Нови технологии за производство и употреба на биоенергия (отоплителни уреди) <p>[средна степен на присъствие на иновацията]</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Използване на широколентов интернет -Телефонни услуги -Рекреационни технологии <p>[висока степен на присъствие на иновацията]</p>

СФЕРИ НА ИНОВАЦИИ

- Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) - слънчеви панели, производство на биогаз и енергия за отопление; цялостно задоволяване на местните потребности от ВЕИ; разпространение на знания за това как да бъдат изградени и прилагани ВЕИ
- Селски туризъм, икономическата интеграция и местни партньорства проекти, които обединяват различни производители и отделни местни икономически играчи за доставка на високо стойностен туристически продукт.
- Умения, обучение и стимулиране на предприемачеството – трансфера на знания и умения за развитие на бизнес в селските райони
- Развитие на селските райони, преработката на храни и хранителни вериги за доставка - създаване на работни места, стимулиране на предприятията да подобрят ефективността си, да придобият по-добри пазарни позиции; навлизане на нови пазари, стабилизиране на вече съществуващите дейности, разширяване на дейността, осигуряване на здравословни и висококачествени продукти.

- Специален акцент като добри практики е поставен върху проекти, с фокус върху младежите и жените, структурата на застаряващото население и емиграцията на младите от селските райони.
- Значително внимание се обръща на връзката между качеството на околната среда и туризма, както и върху добавянето на стойност към основните продукти.
- В изследваните практики като иновативни се явяват предимно проектите, свързани с използването на възобновяеми енергийни източници и множество проекти, свързани с иновации в услугите в селските райони, (напр. улеснения за инвалиди, широколентов интернет за по-отдалечените населени места и др.)

Устойчивост на добрите практики областта на иновациите в селските райони

Три основни групи показатели:

- 1) икономическа устойчивост (информация за местната и регионална икономика, нови пазари и създаване на работни места)
- 2) устойчивост на околната среда (въздействие върху околната среда в резултат от производството, на пример биологично земеделие, производство на енергия от ВЕИ)
- 3) социална устойчивост (дали иновациите са интегрирани в локалните мрежи, дали са подобрени условията на живот (включително на пазара на труда) и дали се създават новия знания в резултат от иновациите.

ТЕНДЕНЦИИ, КОИТО ПОДКРЕПЯТ ИНОВАЦИИТЕ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- диверсификацията на местните икономики;
- продължаващата нужда от технологичен напредък при производството на храни;
- свободните предприемачи - привлечани към селските райони, чрез по-висок стандарт на живот и качество на околната среда;
- технологичният напредък и пазарните тенденции насърчаващи малкия бизнес да се локализира в селските райони;
- подобряването на инфраструктура и достъпността насърчават предприемачите да се установят в селски райони, като така допринасят за трансфера на нови знания и насърчаване на иновациите;
- иновациите в предоставянето на услуги, произтичащи от необходимостта да се осигурят качествени услуги на населението отдалечено от големите градски центрове;
- растежа в еко-производството и еко-иновационния сектор;

ПРЕЧКИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА ИНОВАЦИИ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

- Липсата на инфраструктура за ширококоловозен достъп или такава с лошо качество са пречка, особено в селските райони, там където са направени опити да се пренасочат традиционните икономики към иновативни и основани на знанието
- Относително слабата икономическа основа, малкото на брой бизнеси в селските райони, липса на кластеринг, като всичко това подкопава трансфера на знания в тези райони, изграждането на мрежи и конкуренцията;
- Напускането на младите и високообразовани хора от селските райони. Развитие на знания и умения извън сферата на селското стопанство е силно ограничено, което се отразява в липсата на високо квалифицирани кадри за индустрия основана на знанието.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДЕФИНИЦИЯ НА “ИНОВАЦИИ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ”

- Успешно създаване, усвояване и/или експлоатация на новост (икономическа, социална, организационна или технологична) в областта на производството и реализацията на селскостопанска продукция, технологиите за опазване на околната среда и услугите в селските райони, с цел развитие и по-добро използване на потенциала в селските райони.
- Иновативните дейности трябва да включват новост, конкретно за географската област, в която се изпълняват финансираните действия.

A Partnership between
Europe and Farmers

Благодаря за вниманието!

